

Tisková zpráva k výstavě:

CESTY DO PRAVĚKU. ZDENĚK BURIAN A VOLNÉ SDRUŽENÍ VÝTVARNÍKŮ PAS (PALEOART – UMĚNÍ A VĚDA)

20. 10. 2023 – 28. 1. 2024

Vernisáž 19. 10. 2023 od 17 hodin

Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360/35, Most

Otevřeno denně kromě pondělí od 12:00 do 18:00 hodin, So – Ne od 10:00 do 18:00 hodin

Oblastní muzeum a galerie v Mostě připravilo ve výstavních prostorách galerie výstavu Cesty do pravěku. Zdeněk Burian a volné sdružení výtvarníků PAS (Paleoart – umění a věda). Zdeněk Burian, který je na výstavě prezentován jako inspirační zdroj všech členů volného sdružení výtvarníků PAS (Paleoart – umění a věda), představí na výstavě jak výběr svých prehistorických obrazů, tak i ilustrací. Spojení Zdeňka Buriana s výtvarníky, kteří na něj v mnohém navazují, ale využívají i nové vědecké poznatky, které ve své době Zdeněk Burian ještě neměl, není příliš časté, a v Čechách se tato společná výstava konala naposledy v roce 2015. Jde tak v tomto případě o výjimečnou příležitost.

ZDENĚK BURIAN (11. 2. 1905 – 1. 7. 1981)

Jsme doslova zahrnuti vědeckými poznatky, ale pouze málo lidí dokáže svou fantazií, svým uměním a svou hlubokou znalostí přírody přetvořit suchá fakta v působivou a přesnou skutečnost. Mezi ty nejznámější ve 20. století se zařadili N. Parker, G. Heilmann, Ch. R. Knight a J. Matternes. Na vrcholu však stanul rodák z Kopřivnice – Zdeněk Burian.

Své předchůdce i současníky předstihl nejen vědeckou přesností, přesvědčivostí a schopností oživit pravěk, ale především uměním vymazat hranice mezi vnímáním pouhého obrazu a vstřebáváním nové ohromující skutečnosti, jakou prehistorický živočich zajisté je.

Vladimír Prokop (z knihy Zdeněk Burian a paleontologie, 1990)

Zdeněk Michael František Burian se narodil 11. února 1905 v Kopřivnici. Jeho výtvarný talent byl zřejmý již na základní škole. Ve čtrnácti letech byl na doporučení malíře Jana Gotha představen profesoru Maxi Švabinskému a následně byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze. Díky svému výjimečnému talentu byl brzy přeřazen hned do druhého ročníku pod vedením profesorů Maxe Švabinského, Jakuba Obrovského a Vlada Bukovace. Školu však opustil již v roce 1920 (tedy po 2 letech studia) a už v šestnácti letech se začal živit jako ilustrátor. Ačkoliv začal svoji uměleckou dráhu jako ilustrátor dobrodružných knih pro mládež, proslavil se především svými paleontologickými a paleoantropologickými rekonstrukcemi, které vytvářel od roku 1938 společně s profesorem paleontologie na PŘF UK v Praze Josefem Augustou (prvních 5 méně známých obrazových rekonstrukcí však spolu vytvořili již roku 1935). Zdeněk Burian ilustroval také řadu knih Eduarda Štorcha, a právě tyto

ilustrace měly osudový význam pro jeho celoživotní dílo. Jednu ze Štorchových knih s názvem Lovci mamutů recenzoval v roce 1937 Josef Augusta. Uvědomil si Burianovu výjimečnost a je nespornou zásluhou tohoto paleontologa, že získal malíře ke spolupráci na zobrazování pravěkého života. Jejich první společnou knihou je Zavátý život (1941) s Burianovými pérovkami a sugestivními kvaši. V roce 1942 pak vychází jejich první odborná publikace Divy prasevĕta s 88 rekonstrukcemi pravěkých živočichů a rostlin. Po válce následují další knihy odborné i beletristické. Díky spolupráci s prof. Josefem Augustou a dalšími předními odborníky, k nimž patřil například antropolog Vojtěch Fetter, paleontolog Ferdinand Prantl či fytopaleontolog František Němejc, si Zdeněk Burian získal svými obrazovými rekonstrukcemi vymřelých zvířat a předků člověka mezinárodní uznání.

Po smrti Josefa Augusty v roce 1968 pokračoval Zdeněk Burian na rekonstrukcích pravěkých tvorů s paleontologem Zdeňkem Vlastimilem Špinarem, dále pak s Josefem Benešem, Bořivojem Zárubou a Josefem Wolfem. U četných paleoantropologických rekonstrukcí byl Zdeňkovi Burianovi odborným poradcem zoolog Vratislav Mazák, který se také stal katalogizátorem Burianova díla.

Zdeněk Burian vytvořil za svůj život kolem 16 000 prací, z čehož je paleontologii a paleoantropologii věnováno nejméně 424 olejomalb, 128 temper, kvašů a pastelů a 352 kreseb. Zdeněk Burian zemřel 1. července 1981 v pražské nemocnici Na Františku. V roce 2000 byla po něm pojmenována planetka č. 7867, kterou v roce 1984 objevil astronom Antonín Mrkos. V roce 2017 byl podle Zdeňka Buriana a Josefa Augusty pojmenován první český dinosaur, objevený v roce 2003 u Kutné Hory Michalem Moučkou. Nese jméno BURIANOSAURUS AUGUSTAI.

Volné sdružení výtvarníků PAS (Paleoart – umění a věda)

Projekt PAS (Paleoart – Art and Science / Paleoart – Umění a věda) vznikl jako projekt Mendelova muzea Masarykovy univerzity v Brně a byl poprvé představen v Brně na sklonku roku 2014. Od té doby se sdružení podařilo zrealizovat v České republice v rámci tohoto projektu pod hlavičkou PAS celkem deset výstav a několik dalších ve spolupráci s jinými autory tvořícími mimo sdružení. Kromě toho realizují jednotliví členové také své samostatné autorské výstavy. Projekt PAS je volným sdružením výtvarníků zabývajících se dnes už velmi populárním oborem, tzv. vědeckou uměleckou rekonstrukcí. Jedním z cílů Projektu PAS je toto odvětví výtvarného umění, úzce spjaté s vědeckým pohledem na historii života na Zemi, zpřístupnit široké veřejnosti a popularizovat tak skrze výtvarná díla výsledky vědecké práce. Dalším úkolem, který si výtvarníci v rámci společných akcí Projektu PAS kladou za cíl, je šířit a propagovat dílo Zdeňka Buriana a pokračovat tak v tradici české vědecké paleoilustrace.

Autory Projektu PAS jsou Mgr. Ondřej Dostál, Ph.D., a malíř a ilustrátor Petr Modlitba. Myšlenku a cíle Projektu PAS také plně podpořil Jiří Hochman, vnuk Zdeňka Buriana. Členy Projektu PAS jsou výtvarníci Jaroslav Bažant, Pavel Dvorský, Petr Modlitba, Jiří Svoboda a Jiří Teichmann, kteří se v oboru paleontologických a paleoantropologických rekonstrukcí pohybují již řadu let na té nejvyšší úrovni. V současné době přechází projekt PAS pod patronát Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Děkujeme Vám, Mistře Buriane! Petr Modlitba

Další informace o všech autorech i jejich dílech naleznete na www.paleoart-pas.cz

Kurátoři výstavy: Petr Modlitba, Olga Kubelková a Jaroslav Bažant

Kontakt pro novináře: Petr Modlitba (paleoart@petrmodlitba.cz)

Olga Kubelková + 420 775 291 903

Další informace a doprovodné programy k výstavě: www.muzeummost.cz,

<https://www.facebook.com/mostmuzeum/>

Členové volného sdružení výtvarníků PAS (Paleoart – umění a věda)

Jiří Svoboda (* 1965 Pelhřimov)

K paleontologii a malování jej přivedly již v dětství knihy Josefa Augusty a Zdeňka Buriana. Po období volné tvorby začal roku 2005 spolupracovat na odborných rekonstrukcích s našimi předními paleobotaniky (Stanislavem Opluštělem, Josefem Pšeničkou, Milanem Libertínem a Zbyňkem Šimůnkem), kteří se tehdy zabývali výzkumem na nalezišti Ovčín. Postupně pracuje i na dalších permokarbonských rekonstrukcích z našeho území, jak krajin, rostlin, tak i vymřelých živočichů (společně s Jaroslavem Zajícem a Stanislavem Štambergem). V posledním období přibývají také rekonstrukce z druhohor a třetihor severních Čech (ve spolupráci s Borisem Ekrtem). V roce 2022 vyšla v nakladatelství Academia výpravná kniha „Pralesy a jezera mladších prvohor. Když uhlí bylo ještě zelené“, kterou ilustroval.

www.paleoart.cz

Pavel Dvorský (* 1946 Brno)

Výtvarnému umění se začal věnovat na Lidové škole umění pod vedením vynikajícího malíře Petra Skácela (bratra básníka Jana Skácela). V roce 1962 začal studovat Školu uměleckých řemesel v Brně, kde ateliér vedl významný český umělec Dalibor Chatrný. Od roku 1966 studoval pražskou UMPRUM v ateliéru Antonína Strnadela, na jehož místo nastoupil Jiří Trnka a poté Zdeněk Sklenář. V roce 1972 ukončil studia diplomovou prací na téma František Halas, Kohout plaší smrt. V Brně pracoval až do roku 1990 na volné noze. Spolupracoval s řadou nakladatelství a vědeckých institucí, například s Moravským zemským muzeem. V roce 1990 se vrátil na svou střední školu, kde tentokrát již jako učitel založil nový obor „Vědecká kresba a ilustrace“, který dodnes vyučuje.

Petr Modlitba (* 1968 Brno)

Ke kreslení se dostal někdy v roce 1976, kdy v bratrově knihovně objevil knihu „Ztracený svět“ od Josefa Augusty a Zdeňka Buriana a krátce na to zhlédl v kině film Karla Zemana „Cesta do pravěku“. Pravěký svět v úžasných obrazech geniálního malíře Zdeňka Buriana ho okouzлил natolik, že vzal tužku a papír a začal kostrbatou linkou kreslit a kreslit ... a kreslit. Vydrželo mu to až do dnešních dnů, a jak sám říká, „doufá, že s lepším výsledkem než tenkrát“. Nejdůležitějším mezníkem v jeho tvorbě však bylo setkání s panem profesorem Janem Jelínkem. K tomu došlo v roce 2001. Díky tomuto uznávanému vědci a skvělému člověku dostal možnost pracovat na rekonstrukcích pravěkého života na odborné úrovni, a to v rámci Moravského zemského muzea v Brně. Některými pracemi je zastoupen i v brněnském Pavilonu Anthropos. Zde, kromě několika portrétů předků člověka, vytvořil i

nástěnnou malbu na vstupu do pavilonu, představující repliku skalních maleb australských domorodců. Na obrazech zachycujících prehistorii Země spolupracuje převážně s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, v menší míře pak také s Moravským zemským muzeem, Masarykovou univerzitou v Brně a Českou geologickou službou v Praze. Svými ilustracemi doprovází i knihy pro mládež a populárně vědecké knihy. Společně s obrazy Zdeňka Buriana, Pavla Dvorského a Jana Dungela se zúčastnil i několika výstav v zahraničí (Francie, Holandsko, Německo). Je členem výtvarného spolku „Mazec“, se kterým také občas vystavuje. Od roku 2014 pracuje ve svobodném povolání jako malíř a ilustrátor.

www.petrmodlitba.cz

Jiří (George) Teichmann (* 1957 Chomutov)

Vyrůstal v Mníšku pod Brdy a později v Králově Dvoře u Berouna. V Berouně pravidelně navštěvoval Lidovou školu umění v Berouně, kde se učil pod vedením profesora Patáka, a i když malování bylo po skončení základní školní docházky jeho největší vášní, rozhodl se pro odbornou školu brusičů skla v Poděbradech. V roce 1982 emigroval do Kanady, kde strávil dlouhé roky cestováním a studováním divoké přírody kanadských divočin a Aljašky. Od roku 1990 začal používat své nové umělecké jméno „Rinaldino“. Také se začal vážně zabývat studiem paleontologie a od roku 1995 ztvárňuje na svých plátnech převážně pravěký život a přírodu. Při tvorbě svých obrazů spolupracuje se známými kanadskými paleontology a vytvořil již mnoho obrazů s tematikou pravěkého života, které jsou vystavovány v různých muzeích v Kanadě i USA. Švédská filmová společnost SCANDI-NATURE použila jeho obrazy pravěkých zvířat z poslední doby ledové ve svém hodinovém dokumentárním filmu „Surviving The Ice Age“ (Přežití doby ledové), který byl uveden v televizním programu „Discovery“ v Kanadě, USA a dalších zemích. V roce 1995 vystavoval své umění na největší výstavě malířů divoké přírody v Severní Americe, v PACIFIC RIM WILDLIFE ART SHOW ve městě Seattle ve státě Washington.

www.iceagebeasts.com

Jaroslav Bažant (* 1966 Most)

K zájmu o pravěk dospěl už v dětství četbou knih Josefa Augusty s jedinečnými ilustracemi Zdeňka Buriana, jejichž kouzlo tvořené neopakovatelným propojením vědeckých informací a zvláštní poetiky ho velmi ovlivnilo. Dalším zdrojem inspirací byl film Karla Zemana Cesta do pravěku. Již v těchto dětských letech začal modelovat mimo jiné i vyhynulá zvířata a s přibývajícím roky získával vědomosti o pravěkém životě i zručnost. V pozdější době vytvářel paleontologické rekonstrukce podle vědecké literatury a spolupracoval s řadou našich významných odborníků, například se Zdeňkem Vlastimilem Špinarem, Stanislavem Štambergem a J. Zajícem. Před několika lety byl osloven paleontology z Přírodovědecké fakulty UK v Praze k výrobě většího množství modelů pravěké fauny pro budované Chlupáčovo muzeum historie Země, kde pod odborným dohledem Martina Košťáka a Martina Mazucha vytvořil modely měkkýšů, členovců, ryb, obojživelníků a savců. Pracuje

v Oblastním muzeu a galerii v Mostě, kde se mimo jiné svými modely zvířat podílel na nově otevřené expozici geologie.